

lysuje dnešní jeho stav. Jest to snad méně, než bylo lze dle nadpisu jeho knihy očekávat, hodnota práce však tímto omezením nikterak netrpí. Po pozorném přečtení a prozkoumání sneseného materiálu vychází na jevo nejen poměrná chudoba italských kolonií, jež již sama o sobě nepřipouští žádné řešení ve velkém slohu, nýbrž především naprostá různorodost jednotlivých částí koloniálního panství italského, z nichž žádná nevykazuje poněkud jen větší rozlohu a svéráznější vnitřní konstrukci, aby se mohla státi základní a určující položkou v koloniální politice italské. Různorodost zejména pokud jde o obyvatelstvo domorodé a poměrně skrovný rozsah teritoriální podvazují pak též činnost administrativní a sociální, již možno za dnešního stavu provozovati jen s reží, která jest naprosto neúměrná užítku ze spravovaných kolonií plynoucímu. Zbývá tu vlastně jen otázka prestižní, v níž jsou kolonie pro Itálii jen vnějším atributem velmoci, aniž by jakkoliv zmnožovaly její mocenské postavení. Toto poznání, jež plyne z knihy Guyotovy, jest pak jen dalším důkazem o tom, že italská koloniální otázka si přece jen vynutí své řešení a že je bude motivovati hledisky čistě jen existenčními. Tím se mohou ovšem pak státi jen nebezpečnějšími italské cíle *politické*, které italská vláda sice dnes důmyslně nechává zcela v pozadí a nepovšimnuty, které však s otázkou koloniální přes to nerozlučně spojuje, stavíc je ve skutečnosti nad své zájmy a nutnosti populační a sociální.

Dr. K. Kačer.

LOUIS GUILAINE: L'AMÉRIQUE LATINE ET L'IMPERIALISME AMÉRICAIN.
PARIS, COLIN 1928.

Ke správnému porozumění a zhodnocení této publikace, jež jest výsledkem čtyřicetiletého studia poměrů jihoamerických a jež není kompilačním dílem na podkladě dosavadní literatury o tomto předmětu, nýbrž velkým dílem syntetickým, budovaným na vlastním pozorování a vlastní zkušenosti, nutno si předem jasně uvědomiti, co o ní autor sám praví v předmluvě: » . . . Není to pamflet. Je to historie. Jest to také obhajovací řeč proti severoamerickému imperialismu finančnímu. Bude mi snad někdo vytýkati, že jest vášnivá. Není taková: Dává slovo pouze samozřejmosti a výmluvnosti hotových faktů. Anebo, je-li přece taková, pak jen tím, že při obhajobě svobodné a neodvislé latinské* Ameriky cítím — odvažuji se to říci — že jest to Amerika francouzská, kterou hájím: tak silně a hluboké jsou vlivy a působení Francie na sociální a intelektuální rozvoj latinské Ameriky a tak věcně je mírumilovné a duchovní pronikání francouzských ideí a věd k srdci a mysli obyvatel, že dovedou odporovati naturalistické politice dolaru a sfašované doktriny Monroeovy. « Tím jest dán základní tón celé knihy, kterou nepsal chladný rozum, nýbrž poučená soudnost, nesená hlubokým cítěním práv a nároků svobody proti jakémukoliv jejímu utlačování. Sráží se tu svět latinský a anglosaský právě v oblasti, kde jejich vzájemný zápas dochází dramatického vyhocení jak historickým vývojem v minulosti, tak cíly, jež jsou sledovány do budoucnosti.

Ke cti autorově budiž řečeno, že plně dostal slovu, když na citovaném místě předmluvy slíbil logiku faktů a konkrétních událostí. V řadě kapitol rýsuje velký a do detailů připravený a propracovaný historický obraz Střední a Jižní Ameriky, a krok za krokem na podkladě faktů dovozuje, jak severoamerická diplomacie, podporována finančním a hospodářským pronikáním, rozhlašuje samostatnost a nezávislost republik latinské Ameriky a zajímá je čím dál tím těsněji do zájmového okruhu Spojených států. Obraz tento jest ve své realitě a ve své přísné logičnosti tak sugestivní, že když autor pak fakta tato shrnuje a podává stručně jejich synthesu, působí konstatování této výslednice již poněkud matně a nadbytečně. Události mluvily skutečně jasněji a přesvědčivěji, než jakýkoliv jejich komentář. Tam, kde bylo možno snést tolik průbojných faktů nn př. proti Monroeově doktrině, není skutečně zapotřebí dlouhých úvah o scestí, na němž se tato základní poučka americké politiky z iniciativy Spojených států ocitla. Vystupuje tu nejprve pronikání Spojených států v Panamě, jež jest prvním porušením Monroeovy doktriny. Původní její formulace zabezpečovala neodvislost a samostatnost bývalých španělských a por-

* Autor užívá tohoto hromadného označení pro soubor Ameriky Jižní a Střední proti Americe Severní.

tugalských kolonií proti jakémukoliv pokusu o zpětné jich přičlenění k mateřským státům evropským. Rozvoj Spojených států přinesl však problém nový a mnohem nebezpečnější: republiky, jež se dovedly uhájiti proti Evropě, neudržely se proti útoku Spojených států, jež vzájemný poměr mezi americkými státy a vzájemné jich zasahování do sebe vyloučily z dosažnosti Monroeovy doktriny. S pomocí Spojených států se odtrhla od Columbie severní její část a osamostatnila se jako republika Panamská, jež za služby jí prokázané odstoupila Spojeným státům průplav Panamský se všemi suverenními právy a s přílehlým územím. Jestliže stanovila Monroeova doktrina, že žádný stát nesmí postoupiti ani sebemenší část svého teritoria státu jinému a nesmí přijmouti ani jeho protektorát, jest jasno, jak nestejně toto ustanovení vykládaly Spojené státy, když šlo o velmoce evropské a když šlo o ně samé. A šly ještě dále: Svou državu v Panamě zabezpečily vojenskou intervencí a finanční kontrolou, tak že se Panama změnila ve skutečnou državu Spojených států. Uvědomíme-li si ohromný rozdíl mezi hospodářskou a mocenskou převahou Spojených států a nepatrnými možnostmi, jimiž jest Panama vybavena, pochopíme, proč se tento útok musel zdařiti a proč proti němu nebylo taktka ani protestováno.

Historie se pak rozvíjí dále. Není tentokráte příliš vynalézavá a důsledně se opakuje, šetříc ekonomicky svými silami: Finanční pomoc, vojenská intervence, pak finanční kontrola a bezprostřední zasahování do vnitřních záležitostí státu. Diplomatické zákroky nastupují teprve po oslabení protivníkovy posice závislosti finanční, a vojenská akce dokončuje dílo když již není dobře možno pomýšleti na odpor. Záminka, že musí býti chráněny zájmy severoamerických občanů — ač jiní přistěhovalci jsou Monroeovou doktrinou podřízeni lokální administrativě a jurisdikci — umožňuje trvalé konstituování těchto poměrů, z nichž není východiska. Tento osud stihnul Nicaraguu, Cubu, Haiti, Honduras a Mexiko. Kruh jest uzavřen. A střed jeho? Panamská šije se svým kanálem a s druhým kanálem projektovaným na území Nicaragua, k jehož provedení a zabezpečení si Spojené státy již dovedly svrchu naznačenou metodou vymoci souhlas Nicaragua. Co nejrychlejší a nejbezpečnější spojení mezi Tichým a Atlantickým oceánem jest bytostným zájmem politiky a hospodářského rozvoje Spojených států. A k jeho zabezpečení musela býti porušena úmluva, jež byla sjednána právě na ochranu proti jakékoliv takovéto koncepci.

Proti této severoamerické expansi bylo organizováno několik pokusů o její zdoání. Celkem však bez úspěchu. Byla to předně Panamerická unie, jež se snaží o koordinaci všech států amerického kontinentu a tím též o vrácení původního významu Monroeově doktrině. Spojené státy se nevzpírají ideji panamerické a účastní se pronikavě všech v pětiletých obdobích konaných konferencí panamerických. Sledují však i zde svůj vlastní cíl. Přijímají Panamerickou unii jen s podmínkou, že budou v ní hráti vůdčí roli a že se jejich nárokům dostane výjimečného uplatnění. Tím ovšem celá tato koncepce již v základě padá, a změnu nepřinesla ani poslední konference havanská, od níž si Guilaíne mnoho sliboval. Druhý pokus jest účast Jižní Ameriky ve Společnosti národů. Svým členstvím a zastoupením americké republiky nesporně získaly již v protikladu k odmítavé politice Washingtonu vůči Ženevě. Praktických výsledků však ani tu nebylo docíleno. Jednak proto, že anglosaský vliv v Evropě jest dosti silný, aby dovedl oddáliti vše, co by bylo ve Washingtonu přijímáno s nelibostí, a jednak proto, že Spojené státy důsledně odmítají kompetenci Ženevy při řešení otázek amerických a ježto nejsou členy Společnosti národů, zneumožňují eo ipso jakoukoliv její intervenci. Konečně pak ani souručenství tak zv. ABC států (t. j. Argentiny, Brasilie a Chili) nedospělo k pozoruhodnějšímu cíli, protože i zde — a v neposlední míře následkem nedosti prozíravé politiky Chile — se podařilo Spojeným státům vystoupiti jako rozhodčí ve sporu mezi Peru a Chili o Tacna a Aricu a tím ochromiti činnost tohoto skupenství nejmocnějších tří republik jihoamerických.

Obraz jihoamerické politické situace, nakreslený takto Guilaínem, není utěšený a skýtá málo nadějí do budoucna, že by bylo lze na něm co měniti. Plyne však též z jeho dokumentárnosti, že hlavní a nejosudnější příčinou všeho byl neprozíravý postup republik latinské Ameriky, které nejen že ve svých vnitřních sporech připustily finanční podporu se strany Spojených států, nýbrž velmi často si i přímo vyžádaly jejich vojenskou pomoc a intervenci. Záslohou Guilaínovy knihy je, že tyto vnitřní detaily

velmi názorně přiblížil ne vždy dosti informovanému pozorovateli evropskému a tím mu umožnil též správnou orientaci. Neboť pozorujeme-li poválečný postup Spojených států v Evropě v otázce spojenec-
kých dluhů a poválečných půjček, nemůžeme si neuvědomiti, že ve velkém měřítku a s poněkud poz-
měněnými metodami se tu v podstatě opakuje totéž, co mnohem jen brutálněji se odehrálo za posled-
ních sto let ve Střední a Jižní Americe. Vítězství dolaru v Evropě by nebylo tak snadné. Jeho následky
by však byly jen tím těžší.

Dr. K. Kačer.

JAKOB ROBINSON: DAS MINORITÄTENPROBLEM UND SEINE LITERATUR.
Kritische Einführung in die Quellen und die Literatur der europäischen Nationalitätenfrage der Nach-
kriegszeit unter besonderer Berücksichtigung des völkerrechtlichen Minderheitenschutzes. Allgemeiner
Teil. Berlin 1928. W. de Gruyter. 265 str.

Autor, advokát v Kovnu a zástupce židovské menšiny litevské na mezinárodních kongresech
národnostních menšin, podává v knize první pokus o bibliografii menšinové otázky po světové válce
a to bibliografii analytickou, opatřenou stručnými charakteristikami zaznamenaných spisů a časopisec-
kých článků. Při sbírce materiálu, často těžce přístupného i jazykově, pomáhaly autorovi asi značně
styky osobní a obsáhlé vědomosti jazykové (zaznamenává přečtený materiál ve 20 řečech). »Všeobecný
díl« znamená asi spíše všeobecnou bibliografii; t. j. podle definice autorovy náleží tam vše, co je dů-
ležité pro zpracování základních problémů, tedy v přední řadě spisy teoretické, ze spisů pak, jednajících
o jednotlivé menšině nebo o menšinách v jednotlivých státech pouze to, co má mezinárodní význam.

Spis rozdělen je ve čtyři kapitoly. V první, všeobecné, je všeobecná literatura předmětu: bibliografie
(aspoň částečně), sbírky spisů, periodické publikace, sbírky pramenů a pojednání, protokoly kongresů:
Meziparlamentní unie, Unie společností pro Svaz národů, Společnosti pro mezinárodní právo a kon-
gresů národnostních menšin; v druhé kap. je chronologická bibliografie souborných spisů o předmětu
(s příd. o náboženských menšinách); 3. kap. stát a národ s hesly: národnostní princip, inkongruence
státu a národa (s dod.: statistika menšin), řešení napětí mezi státem a národem (s dod.: sovětský pokus
o řešení národnostního problému a vnitrostátní národnostní boje před válkou); 4. kap. mezinárodní
ochrana menšin s hesly: předhistorie smluv o ochraně menšin, prameny platného mezinárodního práva
menšinového (mírové smlouvy, smlouvy o ochraně menšin, deklarace před Svazem národů, reciproční
smlouvy, usnesení Svazu národů), Svaz národů a ochrana menšin (řízení, prakse Svazu národů a haag-
ského soudního dvora s dod.: všeobecné spisy o postavení menšin; ochrana menšin a pozemková re-
forma, ochrana menšin a státní příslušnost), reformní návrhy a poslední 5. kap.: evropské menšinové
hnutí (původ a cíle, podstata a úlohy, evropský mír, Panevropa, kongresy menšin). Dílo zakončují
dodatky: instituce pro zkoumání menšinové otázky, doplňky bibliografie a rejstříky, věcný a osobní.

Autor, jak z obsahu viděti, vytýčil si úkol obsáhlý a snažil se mu plně dostáti. V jednotlivostech
ovšem dalo by se leccos vytknouti: často lze citovaná díla v bibliografii těžko nalézt, neboť hlavní seznam
pramenů je uspořádán chronologicky a ne abecedně, jak by bylo rozhodně praktičtější; v rozboru růz-
ných oficiálních publikací Svazu národů a jejich institucí překvapuje zbytečná rozvláčnost. Vypočítává-li
autor každou drobnost (telegam a j.), kde by stačil pouhý odkaz na index Svazu národů, a podává-li
(str. 97) téměř na celé straně opis titulů deseti po sobě následujících stejnojmenných schůzí, jež by se
daly shrnouti do dvou řádek, je to plýtvání místem, jež knihu zbytečně zdražuje. Pokud se týče osobního
stanoviska autorova, je přirozeně stoupencem požadavků menšin, neváhá však přece uznati i kladné
stránky publikací druhého tábora (tak na př. na str. 211 praví o Anerhanových »Jazykových menšinách
v Evropě«: spisovatel píše sice z českého hlediska, jest však přes to velice umírněný, staví se pozitivně
k ochraně menšin). S německými kruhy z Československa byl autor, jak se zdá, v čilých stycích a v jeho
soupise německé menšinové literatury bude lze stěží nalézt mezery, slušně je však zastoupena i lite-
ratura československá, kde byla asi autorovi hlavní oporou »Zahraniční politika«.

Dr. F. Dvořák.